

Naj živi
Prvi maj!

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 744046, 744047
DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ul. XXIV. Maggio 18 -
Telefon 24-36
NAROCNINA: Letna 1000 lir, polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXI. - Štev. 5 (735)

TRST - 26. aprila 1969

Posamezna številka 40 lir

Polnletna št. 11
Quindicimale
Spedis. in abb.
post. Gruppo II

Ob prazniku dela in osvoboditve

V teh dneh se spominjamo od-
porništa, protifašističnega boja
in osvobodilne vojne. Poteka štiri-
indvajset let od splošne ljudske
vstaje v severni Italiji in bliža
se prvi maj, praznik in dan boja
delovnega ljudstva vsega sveta in
obenem tudi dan osvoboditve naših
krajev.

Na proslavah in manifestacijah,
ki bodo v teh dneh, ne bomo samo
obujali spomine na preteklost. Od-
porništa in protifašizem sta namreč
zelo aktualna. Tega bi se morali
zavedati tudi tisti, ki sanjarijo o
povratku preteklosti, nostalgiki in
zagovorniki tako imenovane »močne«
vlade, ki naj bi napravila red med
delavci in študenti; tega bi se končno
moralo zavedati tudi provokatorji,
ki so zadnje čase zagrešili diverzantska
dejanja v raznih krajih države.

Odporništa je bilo in je vir
moči in ljudske enotnosti tako v
narodnem kot v mednarodnem
merilu; je bilo in je izhodiščna
točka za razvoj demokracije in
družbenega napredka, za izgradnjo
novega sveta, osnovanega na
miroljubnem sožitju ter sodelovanju
med narodi. Ne pretiravamo
ko trdimo, da se prav mi Slovenci
v deželi Furlaniji-Juljski krajini
močno zavedamo pomena te
resnice.

Kdor zapusti pot in nauke od-
porništa pristopi na pot raz-
dvojevanja ljudskih sil, k obrambi
interesov konservativcev in
reakcije. Zanj postanejo delavci
— nevarni. Avola in Battipaglia
učita.

Opustitev poti odporništa, od-
stop od naukov odporništa pomeni
razbijanje protifašistične
enotnosti, pristop k atlantskemu
paktu, k zavezništvu s španskimi
in portugalskimi in grškimi
fašisti.

Živimo na obmejnih področjih
področjih posejanih z vojaškimi
služnostmi; živimo ob velikem
oporišču NATO. Vemo, kaj vse to
pomeni.

Kot Slovenci smo še posebej
prizadeti. Za naše zahteve po
polni enakopravnosti se zanima
celo varnostni organi, zanima
se je prejšnja SIFAR. Za te
zahteve pa se ne zanima vlada.
Minister za notranje zadeve
zatrjuje, da vprašanje Slovencev
v Italiji sploh ni; zatrjuje, da so
ta vprašanja že rešena.

Odporništa se nadaljuje tudi
v boju za mir, za kolektivno ev-
ropsko varnost, odpravo naspro-
tujočih si vojaških blokov; nada-
ljuje se v boju za demokracijo in
za družbeni napredek, za odpravo
vseh krivic, ki zaostrujejo kri-
zo v družbi.

Prav zato, manifestacije od-
porništa — četudi so v počastitev
spomina padlih — niso več na-
vadne komemoracije. K idealom
odporništa ne kličemo samo
»stare«
borce, kličemo tudi mlade,
ki imajo to veliki o srečo, da
niso poznali fašizma in ki danes
zavračajo avtoritarizem, zavrača-

jo krivice, hočejo sodelovati v
bojih za ustvaritev nove družbe.

V tem se »stara«
in nova bor-
ba povezuje, se združuje, Se-
danji čas je zelo pomemben prav
zaradi širine in razčlenjenosti
ljudskega gibanja, zaradi zahtev
po obnovi, ki prihajajo zelo jasno
do izraza. In prav zaradi tega
smo in hočemo ostati aktivni pro-
tagonisti, faktorji enotnosti in de-
mokratičnega napredovanja.

Prežeti s tem duhom se bomo
udeležili pomembnih manifestacij
v teh dneh, prežeti s tem duhom
vabimo tudi bralce naj se mani-
festacij kompaktno udeleže.

Udeležite se prvomajskih manifestacij

Demokracija je v nevarnosti

Pred nekaj dnevi je tovariš Ni-
kolaj Nicolaidis, ugledni pred-
stavniki grškega odporniškega gi-
banja, ki deluje v tujini, objavil v
listu »Avanti!«
članek, ki opozarja na nevarnost, ki jo povzroča
fašistični režim v Grčiji. Članek
je ponatisnila tudi »Unità«. Iz te-
ga članka povzemamo naslednje:

Diktatura, ki vlada v Grčiji,
ni zadeva Grčije same, je zadeva
vse Evrope. Dvomimo pa, da se
politiki in politične sile Evrope
zavedajo obsega in resnosti ne-
varnosti, ki grozi demokratičnim
ustanovam in ki izhaja prav iz
Grčije. Podpora, ki jo nekatere
sile dajejo grškemu fašizmu, opo-
gumlja tiste, ki sanjarijo o dikta-
turi, kakor tudi tiste, ki si pri-
zadevajo, da bi zrušili demokra-
cijo, uverjeni, da bodo deležni e-
nake podpore kot jo ima sedanji
režim v Grčiji.

V Grčiji, domovini demokracije
je avtoritarni poskus uspel.
Razne demokratične vlade so se
že sprijaznile s tem poskusom.
Premnogi pa se, žal, ne vprašajo,
ali je diktatura v Grčiji sad no-
tranjega, grškega, razvoja ali iz-
raz vsiljenja od zunaj.

Ameriški general Shoup je nek-
je zapisal, da so Združene države
postale militaristična in agresivna
nacija. Poveljeval je vojake
v tako imenovanem tretjem sve-
tu, ki so povezani z ameriško
službo; poveljeval jih kot raz-
red, ki je deležen podpore Ame-
ričanov. Zapisal je tudi, da je
treba omenjene vojake smatrati
kot razred, ki zasluži vse zaupa-
nje. Američani gledajo na te vo-
jake kot na silo, ki je sposobna,
da poseže tudi v politiko.

Richard J. Barnett pa je v ne-
ki knjigi zapisal med drugim, da
utrditev reda potrebuje stabilnost,
povečanje vojaških sil ter nenehna
skrb, da se ohrani vojaška
premoč na področju Sredozemlja.
Zapisal je tudi, da je potrebna,
okrepitev filomilitarističnega vpliva
tudi v zunanji politiki.

Poročilo o seji ameriškega kon-
gresu z dne 18. marca 1969 go-
vori tudi o nastopu poslanca Al-
berta W. Watsona. Ta je zahteval,
naj med akte ameriškega kongre-
sa priloži tudi neki članek, ki ga
je napisal Antony Arrigan in je
bil objavljen v neki vplivni ame-
riški reviji. Poslanec Watson je
govoril o krepitvi sovjetskih sil
v Sredozemlju.

«Običajno je — tako ugotavlja
tovariš Nicolaidis — da nekate-
re ameriške revije objavljajo po-
dobne članke po navodilih funk-
cionarjev Pentagona in ameriške
obveščevalne službe CIA. V do-
ločenih trenutkih taki članki slu-
žijo pri določanju usmeritve zu-
nanje politike. In omenjeni čla-
nek obravnava tudi položaj v Ita-
liji. Ugotavlja, da komunistična

(Nadaljevanje na 4. strani)

Loči nas svinec, gospodje...

Se sveže gomile v Battipagli
krase rdeči nagelji. Kmalu bo
prvi maj, tudi zanje, ki so s
svojo nedolžno krvjo oškropi-
li tla revne dežele v južni
Italiji.

Kot marsikdaj. Kot vedno
se v južni Italiji rešujejo
družbeni spopadi s svincem.
Ni še utihnil jok v Avoli na
Siciliji, ko so žandarji spet
nastopili v imenu »Države«.

Šeststo delavk je zaskrbelo
za svoje delovno mesto, govo-
rilo se je o zapori tovarn.
Stavkali so, šli na ulice, kjer
so jih sprejele svinčenke. In
smrt. Do nasilja je prišlo po-
tem, po uboju Carmineja Ci-
tra in profesorice Ricciardi.

Dogodkom v Battipagli je
sledila razprava v zbornici in
gonja desničarskega tiska, ki
hrepeni po režimu grškega ti-
pa tudi pri nas. Pisali so, da
so demonstranti napadli poli-
cijo. Da jo sploh napadajo
povsod, in z njo — državo,
ureditev, »red«. (Res čudno,
da so demonstranti vrnili v
komisariatu zaplenjeno orožje
neuporabljeno mestnim straž-
nikom v Battipagli!) Od vse-
povsod kriče, da je vlada pre-
šibka in da trpi izzivanje. V
trenutku, ko delavske borbe
naraščajo, bi »morala država
skrbeti za RED«, (»red«
dobromislečih in bogatih, Rive,
sifarjev... itd.).

Vlada leve sredine, minister
za notranje zadeve, politiko
zatiranja ljudskih protestov
zagovarja na vse kriplje. Za
strele trde, da so bili zaradi
»silobrana«. Hkrati pa — se-
veda — ostro zavračajo mi-
sel po razorožitvi policije pri
vzdrževanju javnega reda
(kot v Angliji). Napihuje se
desničarska kampanja, ki jo
po raznih mestih spremljajo
fašistične bombe ob sedeže
strank in sindikatov.

Našla pa je odmev tudi pri
nas. »Novi list«
in »Katoliški glas«
sta na svojih prvih stra-

neh jezuitsko obsodila »nasilje«
(seveda ne policijskega).
KG se v politični primitivnosti
kar enostavno laže in piše
o enem, samo enem policistu,
ki naj bi ubil v silobranu.
(Radi bi vedeli, če KG meni,
da je bila profesorica na oknu
policistom smrtno nevarna.
Pa tudi to je čudno, da je
tisti »edini«
policist streljal v
ovinku za vogal, ker je bil
Carmine Citro ubit na dru-
gem koncu druge ulice). »No-
vi list«
pa kliče k redu in
skorajda obsoja vlado zara-
di njene šibkosti... Niti kap-
ljice ogorčenja zaradi žandar-
skega ubijanja...

Naj bo tudi pri nas ločnica
med »grško«
desnico in de-
mokrati dovolj jasna. Začrtana
je s svincem, iz katerega so
izdelane ubijalske kroglice pa
tudi stoplci vrstic »Novega li-
sta«
in »Katoliškega glasa«.

Vprašujemo se, kako je
sploh moglo priti do takega
pisanja. Mar mislite, gospodje
uredniki, da vam bravci na-
sedajo? Preprosti človek na-
gonsko simpatizira z zatira-
nimi in revnimi, ker pozna
tudi po lastni izkušnji težak
položaj družin, ki jih zopora
tovarne (Trst ima glede tega
dovolj izkušenj) spravi v o-
bup. Pomislite za trenutek na
možnost, da bi stopili v pro-
testno povorko beneški Slo-
venci, ki jih tare strašna rev-
ščina, in bi tudi nanje (nič ne
bi bilo čudnega) padli podobni
strelji, kot v Battipagli...
Ne vemo, kako bi vi, gospod-
je, v takem primeru pisali
svoje uvodnike.

Se pripombo »Katoliškemu
glasu«:

Carmine Citro, star 19 let,
je bil član Katoliške akcije,
profesorica Ricciardi pa verna
katoličanka. Vi ste njih žrtve
zamolčali. Ni to šakalstvo?

Zares čuden „birokratski zapletljaj“

Pred nekaj dnevi je tržaški ob-
činski odbornik Vigini odgovoril na
naše vprašanje že 4. decembra 1967.
leta.

Ker menim, da je prišlo do biro-
kratskega zapletljaja, vam pošiljam
prepis odgovora in vas hkrati ob-
veščam, da so mehanografske na-
prave, ki jih omenjate v pismu,
prišle na moj oddelek aprila 1968
in da od meseca maja istega leta
pristojni urad poskrbi za spremem-
bo pločevinastih ploščic, vsakokrat,
ko prizadeti občan zahteva anagrafsko
potrdilo in izda prizadetemu
zadevno potrdilo s popravljenimi
podatki. Sedanjem odgovoru od-
bornik prilaga tudi prepis prejšnje-
ga odgovora, ki ga svetovalka Grb-
čeva poprej ni dobila, in v kate-
rem je rečeno:

«Vprašanje uporabe šumnikov za
slovenske priimke je nastalo z me-

hanizacijo anagrafske službe za iz-
dajanje anagrafskih potrdil, ker te-
danje naprave, ki služijo za pri-
pravo pločevinastih ploščic, niso
vebovale šumnikov.

Ta pomanjkljivost je bila odprav-
ljena tako, da je bilo na zadevnem
vzorcju navedeno točno ime in pri-
imek, ki omogoči, da se poišče plo-
čevinasta ploščica z anagrafskimi
podatki prizadetega in da se na
ploščici napravi poseben znak, ki
naj opozori prizadetega uslužbenca,
da izpopolni izdani dokument
s streščicami na črakah c, s, z.

Občina je večkrat skušala dobiti
zadevne naprave, da bi rešila to
vprašanje in je tudi nedavno zapro-
sila tovarno, ki te naprave izdeluje,
naj ji pošlje potrebno gradivo. In
to ne samo v korist občinstva, mar-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Posvet v Čedadu

V nedeljo 4. maja ob 9,30
v Čedadu
(dvorana hotela Trieste)

Posvet
o narodnostnih pravicah
in gospodarskem razvoju
Slovencev v Furlaniji

Povabljeni so parlamentar-
ci, deželni svetovalci, zastop-
niki strank in organizacij in
drugi javni delavci.

Ta izredno važen posvet
sklicuje videmska federacija
KPI.

Kriza leve sredine na Goriškem

Medtem ko se je v Gorici zaključila kriza leve sredine s tem, da so svetovalci KD, PSI in SDZ preklicali ostavko, se leva sredina v Trzinu nahaja še v kalnih vodah, kot pred začetkom krize, povod katere je bila stavka elektrovarilcev ladjedelnice. Občinski odborniki PSI v Trzinu obtožujejo vodstvo KD, da zavlačuje z uresničitvijo skupnega programa. Nasprotno pa KD odbija te kritike in vali krivdo na socialistično stranko. V bistvu, v tržiškem občinskem svetu ne gre več za krizo leve sredine temveč za resnično krizo v vrstah socialistov in demokratiziranih. Izhodišče iz tega stanja je samo v ustvaritvi nove večine, ki bi vsebovala vse napredne sile. Leva sredina v Trzinu nikakor ne odgovarja potrebam delavskega razreda, ker se je razmerje sil, posebno v zadnjih mesecih spremenilo s premikom na levo.

V občinskem svetu v Gorici pa so spet skrupicali odbor leve sredine. Socialisti se spet klonili pred nasiljem in samovoljnostjo krščanske demokracije. Vsa bistvena vprašanja in tudi zadeva goriške posojilnice, ki je sprožila krizo, so ostala na istem mestu kot pred poldrugim mesecem, ko je kriza formalno nastala. KD je ohranila svojo premoč nad omejeno ustanovo. Pred krizo imenovana osebnost je ostala na mestu ravnatelja omenjene posojilnice. Tako se je ves hrup, ki so ga zagnali socialisti v zvezi s tem vprašanjem, razblinil v prazen nič. Socialisti se pač tolažijo s tem, da bo upravni svet posojilnice »preustrojen«, ko bo izdelan nov statut te ustanove. To je sicer bilo znano že pred pričetkom krize. S ponovnim skrupucanjem leve sredine so tako ostala nerešena vsa bistvena socialna in politična vprašanja, zaradi katerih je ljudstvo postalo nejevoljno, kot je še pred kratkim priznavala tudi PSI. Vprašanja delavcev, razvoj novih oblik neposredne demokracije in vprašanja, ki izhajajo iz dejstva, da je Gorica obmejni (naj samo omenimo ogromno škodo, ki jih povzročajo vojaške služnosti!), vprašanja slovenske narodne manjšine, ostajajo nerešena.

Obnašanje socialistov in prvakov SDZ, ki so že od vsega začetka krize jasno kazali svojo pripravljenost za sodelovanje v levi sredini, je dato demokratizirano proste roke in so se izmazali iz te krize brez najmanjše praske. Tako so se socialisti spet postavili v slabo luč pred javnim mnenjem zlasti pa pred delavci. Spet se je pokazala že stara praksa hlapčevanja prvakov SDZ krščanski demokraciji. Medtem, ko se daj tarjajo in pišejo, da «se po poljevo rešujejo vprašanja, ki se tičejo slovenske manjšine v državi» in da «če nam kaj priznajo, nam dajejo le po kapljicah, kakor se bolniku daje zdravilo, da ne umre prehitro», se v teh mesecih niso upali opozoriti KD glede naših narodnostnih vprašanj. Prav tako se na seji, na kateri je bila spet sestavljena leva sredina, niso pridružili komunističnim občinskim svetovalcem, ki so zahtevali, naj se začne razprava o nerešenih vprašanjih slovenske narodne manjšine. Zgleda, da je prvake goriške SDZ v teh mesecih skrbelo le to, če bodo lahko še sedeli na odborniških stolčkih, ko pa so bili ti spet zagotovljeni, so začeli »protestirati« s pošiljanjem pisem županom in odbornikom. To je zares uganjanje strukturalizma.

To si bodo zapomnili tudi tisti, goriški Slovenci, ki so na zadnjih volitvah dali svoj glas lipovi vejici.

III. kongres vsedržavne zveze kmetov

Govor tudi o specifičnih problemih pri nas

Pretekli teden je bil v Rimu III. kongres Vsedržavne zveze kmetov. Tržaško Kmečko zvezo stana na kongresu zastopala tov. Lucijan Volk in Slavko Štoka. Kot je znano je naša enotna kmečka organizacija včlanjena v omenjeno vsedržavno zvezo.

Na kongresu je govoril tudi Lucijan Volk. Med drugim je poudaril, da je še posebej pomembno, da se uvede nova kmetijska politika, ki naj upošteva kmete kot aktivne ustvarjalce splošnega gospodarskega in družbenega razvoja države.

Iz govora Lucijana Volka

Govornik je seznanil kongres tudi s položajem, v katerem se nahajajo slovenski kmetje na Tržaškem. Med drugim je poudaril naslednje:

«Izboljšati življenje kmeta in mu s tem omogočiti, da ostane na svoji zemlji, pomeni za nas ohraniti tudi enega izmed glavnih gospodarskih temeljev slovenske narodnostne skupnosti, ki je dala tako velik prispevek v odporiškem gibanju, sodeluje v napornih delovnih ljudi za demokratizacijo ustanov in hoče živeti, da bo lahko še nadalje prispevala k razvoju vedno bolj demokratične in pravične družbe, ki naj spoštuje in ščiti tudi upravičena

stremjenja narodnih manjšin, na katere je treba gledati kot na most za razumevanje ter prijateljstvo med narodi.

Da se bo kmet počutil dejanski gospodar in ustvarjalec pri razvoju družbe, je treba spoštovati kmečko lastnino in mu omogočiti, da lahko izraža svoje stališče, kadar in če je treba, zaradi javne koristi. Ko je treba izvesti razlastitve za industrializacijo ali za javna dela, mu je treba dati možnost, da preventivno pove svoje mnenje in soodloča pri izbirah. Tako imenovana javna korist mora biti korist vseh, torej tudi korist kmetov.

V Tržaški pokrajini je bila vsiljena obdelovalcem zaradi zatrtjevanje javne koristi, žrtev najboljše zemlje, ki so jo razlastili po popolnoma neustreznih cenah. Zatrjevali so, da je treba ustvariti delovna mesta za domačo delovno silo, toda v zadnjih petih ali šestih letih se je delavska zaposlitev zmanjšala za 11 tisoč mest.

V odločujočih organih, ki sklepajo o tem, kdaj, kje in po kakšnih cenah je treba razlaščati, sedijo poleg raznih funkcionarjev predstavniki vseh gospodarskih kategorij razen predstavnikov najbolj prizadetih, torej razen predstavnikov kmetov.

Tudi pri izdelavi regulacijskih načrtov je treba upoštevati kmečko lastnino, upoštevati tudi mne-

nje kmetov. Ni dovolj, da se začrtujejo in vinkulirajo takoimenovana kmetijska ali zelena področja ampak je treba ta področja usposobiti kot se dela za področja, ki so namenjena industriji, s kmetijskimi infrastrukturami za njihovo valorizacijo in pri tem mora biti kmet soudeležen.

Govornik se je dotaknil še enega važnega vprašanja, ki živo zanima tudi naše kmete. Med drugim je dejal:

»Nepojmljivo je, da lovci, ki

jih lov zabava, pripeljejo divjačino, da jim jo mora kmet, ki od zemlje črpa sredstva za življenje, ravnati in mu na to odgovarjajo, da mu škoda ne more poravnati nihče, ker ni nihče zanjo odgovoren. Škoda je in bo vedno večja, vzporedno z napredovanjem intenzivnih žlahtnih kultur. Zato je treba vnesti, kot v drugih državah, v zakonodajo načelo pravice kmeta po odškodnini in odgovornosti lovcev za škodo, ki jo povzroča divjačina.»

Razgovor s Slavkom Štoko

Tovariš Slavko Štoka, ki je član izvršnega odbora tržaške Kmečke zveze, je v razgovoru za naš list povedal naslednje:

VPRAŠANJE — Kakšen vtis si ti, tovariš Štoka, odnesel s tega važnega kongresa neposrednih obdelovalcev, ki se je sestel v času, ko celotno kmetijstvo v Italiji preživlja krizo?

ODGOVOR — Menim, da je bil III. kongres vsedržavne zveze kmetov izredno važen predvsem zaradi tega, ker je bil dan velik poudarek, tako v glavnem poročilu podpredsednika Esposta kot v razpravi, enotnosti in predvsem potrebi po skupnem nastopu vseh malih kmetov. Ta poudarek je imel še poseben pomen, ker je

bil v istih dneh v športni palači EUR v Rimu tudi kongres italijanskega združenja neposrednih obdelovalcev (organizacije, ki jo vodi demokratizirani poslanec Bonomi). Res je sicer, da so se vrstili na odru bonomianske organizacije razni ministri in zlasti demokratizirani prvaki, kar naj bi dalo pečat velikega vsedržavnega dogodka, po drugi strani pa je tudi res, da je bil kongres zveze, lahko rečem, bolj važen, ker so prišla na njem do izraza zahteve najbolj prizadetega dela malih posestnikov.

VPRAŠANJE — Katera vprašanja so bila najbolj poudarjena na kongresu?

ODGOVOR — Ni dvoma, da največje breme in največjo oviro za vskladen razvoj in omikano življenje italijanskega malega posestnika predstavlja velika zaostalost kmeta na jugu. Ta zaostalost se izraža ne samo v pomanjkanju sodobnih tehnik v kmetijstvu, marveč predvsem v kulturni in družbeni zaostalosti kmečkega prebivalstva, ki je bilo in je še danes izredno zapostavljeno ravno na jugu. Vsi ukrepi za razvoj kmetijstva so v zadnjem desetletju težili k naložbam za posodobljenje veleposestev. In prav veleposestniki so bili dosedaj deležni največjega dela državnih denarnih posegov na kmetijskem področju.

Po drugi strani pa se je v Italiji ustvarilo dejansko zavezništvo med veleposestniki in ostalim velikim kapitalom, ki monopolizira tako odkupovanje pridelkov, kot predelavo teh pridelkov in razdeljevalno mrežo.

Razumljivo je torej, da veleposestniki in monopolni pogojujejo največji del italijanskega kmetijstva, ki je sestavljeno iz malih posestev.

VPRAŠANJE — Kakšni predlogi so bili dani na kongresu, da se omogoči neposrednim obdelovalcem, da se osamosvoje in za ustvaritev pogojev za obstanek na svoji zemlji?

ODGOVOR — To je bila seveda ena od glavnih nalog, ki si jih je postavila zveza na svojem III. kongresu. Zveza zahteva — kar zahtevajo seveda mali posestniki — da se ustvari s pomočjo iz javnih sredstev, ki jih vlada določa za razvoj kmetijstva, pogoji za večjo, rekli bi odločujočo pogodbeno moč človeka, ki živi od zemlje. Za to je bilo v tem pogledu predvsem govora o vprašanju področnih razvojnih načrtov in o ustanovah za razvoj kmetijstva, ki se ustanavljajo v deželni okviru in v kateri mora imeti mali kmet odločujočo besedo. Zveza meni, da morajo predstav-

ALBIN SKERK

(Naaaljevanje na 4. strani)

Parlament obravnava novi zakon o pokojninah in socialnem skrbstvu

Delavske množice zahtevajo pravično ureditev pokojninskega sistema. Borba za doseg tega cilja traja že dolgo let. Številne in različne pobude so podprle to borbo. Manifestacije, zborovanja, protesti in petičije delavcev in upokoencev so našle velik odmev v parlamentu. Vlada je bila prisiljena popustiti. Sprejeti so bili nekateri zasilni in omejeni zakoni. Tudi kmetje, obrtniki in trgovci so izsilili pokojnino. Zvišanje pokojnine so si priborili tudi državni in bančni uslužbenci kakor tudi nameščenci poldržavnih ustanov. Upokoenci INPS so dosegli le manjše izboljšanje pokojnine. Vladne stranke so tik pred volitvami leta 1968 odobrile krivičen zakon o pokojninah. Ta zakon predstavlja izrazit poskus zajezitve velikega gibanja za pravično pokojnino. Vlada je hotela s tem goljufivim zakonom «rešiti» pereče vprašanje. Komunisti so odločno nasprotovali sprejetju tega zakona.

Nazadovanje vladnih strank na volitvah, zlasti poraz socialistov, je prisilil vlado, da je ponovno postavila na dnevni red vprašanje preureditve pokojnin in socialnega skrbstva. Poslanci KPI so predložili osnutek novega zakona o pokojninah. Tudi druge stranke so bile prisiljene slediti komunistom.

Enotni sindikalni nastopi in postopno naraščanje pritiska delavskega gibanja so prisilili vlado, da je pristopila k pogajanju. Posebno odločilni sta bili stavki novembra p.l. in februarja letos. Prvič po petnajstih letih sta omejeni stavki popolnoma uspeli. Končno je bil dosežen sporazum med sindikalnimi predstavniki in

vlado. Ta sporazum je sad enotnih zahtev in pomeni korak naprej na poti, ki vodi k pravični rešitvi vprašanja pokojnin. Toda priznati je treba, da tudi ta uspeh ni v zadostni meri ugodil upravičenim pričakovanjem vseh upokoencev. Najmanj bodo pridobili tisti, ki imajo največje potrebe in to so starčki, ki prejemajo najnižjo pokojnino in pa kmečki delavci. Kljub temu pa je treba priznati, da so bili doseženi nekateri uspehi. Najnižje pokojnine kmetov, obrtnikov in trgovcev bodo znašale 18.000 lir mesečno, minimalne pokojnine ostalih kategorij za upokoence od 60. do 65. leta starosti bodo znašale 23.000 lir mesečno, po 65. letu starosti pa 25.000 lir mesečno. Upokoencem, ki imajo višje pokojnine bo nakazan 10% povešek. Vsi tisti, ki so stari nad 65 let in ki niso plačevali prispevkov za starostno pokojnino in ki živijo v težkih gospodarskih pogojih bodo prejeli mali pokojnino iz socialnega sklada. Prejemali bodo po 12.000 lir mesečno.

Zelo pomemben uspeh predstavlja nov način določanja višine pokojnine v razmerju z mesečno plačo zadnjih pet let službe. Tisti, ki so 40 let redno plačevali pokojninske prispevke bodo prejeli mali pokojnino, ki bo odvarjala 74% plače, po letu 1975 pa bo pokojnina znašala 80% plače.

Poleg navedenih pridobitev je najbolj pomembna ona, ki predvideva radikalno preureditev vseh vodstvenih in upravnih organov. Predstavniki delavcev bodo imeli večino v upravnem odboru zavoda za socialno zavarovanje. To pomeni, da bodo v bodoče imeli večjo moč pri odločanju

Z odobritvijo novega sporazuma o pokojninah pa je bila zaključena šele prva faza celotnega pokojninskega vprašanja. Celotna zadeva je prešla v poslansko zbornico. Komunistični parlamentarci so se zavzeli za čimprejšnje izpolnitev sporazuma. Po razpravi, ki je trajala dva tedna, so bila dosežena razna izboljšanja, med katerimi je najpomembnejše priznanje dobe vseh let službovanja v redni vojski ali v partizanskih edinicah. (Slednje pa velja samo za tiste borce, ki imajo uradno priznanje.) Sklenjeno je bilo tudi, da bodo ponovno proučili položaj nekaterih kategorij. Upokojenke bodo prejele 2.052 lir po viška na mesec, pri pokojninah vdov bo ukinjena sleherna predvidena omejitev. Za delavce v kamnolomih in rudnikih je posebno važen popravek, ki so ga izbojevali komunisti. Po tem popravku bodo delavcem omenjenih kategorij priznali pet let višjo pokojninsko dobo. Upokoencem v Julijski krajini bodo priznali tudi obdobje 1920-1926.

Stranke leve sredine so se upirale izboljševalnim predlogom, ki so jih postavljali komunisti. Zavrnen je bil predlog, naj se najnižja pokojnina zviša na 30.000 lir. Zavrnen je bil tudi predlog, naj se zviša pokojnina predvsem tistim, ki prejemajo najmanj.

Te dni je bila razprava o novem zakonu o pokojninah zaključena tudi v senatu. Tudi v senatu so se komunisti odločno zavzemali za pravično ureditev pokojninskega sistema. Ker pa so bili v vnešeni popravki v besedilo zakona, bo morala o zadevi zopet razpravljati poslanska zbornica.

